

De column van Paul Winnubst

Het thema van dit opiniestuk is: Verandering.

Radiostations moeten gaan veranderen, de digitalisering zit hen immers op de huid. Streaming diensten zijn er om nooit meer weg te gaan en trekken niet alleen jongeren maar een steeds breder publiek. Juist omdat je daar wel hoort wat dicht bij je ligt: radio is altijd nog maar gedreven vanuit de aanbieders kant. Pull versus Push dus. Een goede DJ draait daar zijn hand niet voor om en zoekt de interactie via welk kanaal dan ook. Maar bereiden de radiostations zich voldoende op de toekomst voor?

Laten we eerst eens de publieke landelijke omroepen bekijken: de ambitie om veel en overal digitaal aanwezig te zijn kan niemand zijn ontgaan. Met veel extra radiokanalen die soms ook een oplossing zijn als etherdistributie niet meer voor handen is zoals bij Radio5 het geval is. Nu is dat direct een mooi voorbeeld want Radio5 is alleen nog op DAB+ in de ether te ontvangen.

En verder vooral via de app/stream en oh ja, ook nog op de kabel. Dat in ogenschouw nemend doet Radio5 het in de luistercijfers verrassend goed. Ook bij andere publieke zenders is er sprake van een zeker vernieuwingsdrang. Of die altijd goed uitpakt laat ik even in het midden van conservatisme kun je de landelijke publieke omroep in elk geval niet betichten.

Op regionaal en lokaal niveau zijn de cijfers zeer divers: er zijn zeer populaire lokale en regionale stations maar ook een paar die amper worden beluisterd. Natuurlijk speelt hier de factor geld een rol. Journalistiek zijn al deze omroepen zwaar uitgediept en vaak overgeleverd aan de luimen van de lokale overheid. En die weigert soms zelf maar de kleinste investering. Dat terwijl de slag naar digitalisering voor deze omroepen, met bijbehorende investeringen, eigenlijk nog moet beginnen.

Klem tussen de deur en die gaat maar een heel klein stukje open. En het is ook nog eens de vraag of er wel zoveel digitale ruimte komt. Want op dit moment vindt overleg plaats over de resterende digitale frequenties, waarbij in een van de scenario's de lokale omroep amper meer aan bod komt. Beleidstechnisch erg vreemd: het succes van DAB in het Verenigd Koninkrijk drijft juist op lokaal en regionaal met een breed aanbod.

Verrassend genoeg lijken de commerciële stations het meest conservatief: er zijn weliswaar een heel scala aan nieuwe streams ontwikkeld, maar je kan nu niet echt zeggen dat daar iets mee is gebeurd. Of dat er heel verrassende samenwerkingsverbanden zijn gelegd. Of dat er technische ontwikkelingen naar de luisteraar zijn gebracht. De ontwikkeling van DAB is door de commerciële stations zorgvuldig getraineed in de afgelopen decennia. En dat zal men blijven doen om de gevestigde belangen zo lang mogelijk proberen te blijven behouden.

Dat is ook af te lezen uit het feit dat de licenties voor commerciële omroep al vanaf 2003, ja dus 15 jaar geleden, niet meer zijn geveild of anderszins verdeeld. Dat beperkt concurrentie en innovatie. De stations hebben in de Tweede Kamer steeds een succesvolle lobby gevoerd en daarnaast zo min mogelijk aan DAB inspanning gedaan en daarmee feitelijk niet voldaan aan de afspraken die zij met de overheid hebben gemaakt.

Daarmee kom ik op de, onverwachte, belangrijkste spelers in radioland: de ministeries van Economische Zaken en die van OCW. Hoe vooruitstrevend is men daar? Terugkijkend naar de laatste tientallen jaren laten deze ministeries hun beleid afhangen naar wie het hardste roept: de NPO behield zijn frequenties, alhoewel dat de efficiency zeer in de weg heeft gezeten bij het opnieuw indelen van de FM Band. En de commerciële stations hebben eindeloos gegraaid in de pot van FM frequenties met uitbreidingen op de bestaande vergunningen.

Als voorbeeld pak ik even kavel B05, waarvan we binnenkort weten wie dit heeft vergund gekregen na de veiling ronde, het kavel waar eerder FreshFM op te horen was. Dit kavel is qua bereik maar liefst met 155% uitgebreid. Er vindt op dit moment een internetconsultatie plaats of er nog meer FM frequenties bij de huidige kavels gezocht kunnen worden. Als ik het aan iemand in het reguliere bedrijfsleven vertel, staart deze persoon mij vol ongeloof aan: 'ik zou ook wel in een compleet afgeschermd markt willen zitten die ook nog een wordt uitgebreid'.

Wat dat betreft heeft John de Mol het goed voor elkaar. Op onduidelijke wijze was het ineens van de ministeries mogelijk om vier in plaats van twee radiostations in één hand te hebben. Maar let op: zonder het voor anderen mogelijk te maken daar ook een rol in te spelen.

Uiteindelijk heeft de rechter inmiddels in twee zaken uitspraak gedaan over de houdbaarheid van de verlengingen. Die wankelen. Mijn voorspelling is dat er nog wel meer gaat gebeuren.

Zo kan het gebeuren dat de rechter wellicht gaat zorgen voor de meeste innovatie in radioland. De andere partijen staan erbij en kijken ernaar. Maar beweging zit er vooralsnog alleen bij de landelijke publieke omroep.

Paul Winnubst

Oud directeur-eigenaar Hofstad Radio

www.mediamixonline.nl

3 juni 2018